

Netherlands Enterprise Agency

Geothermie in Nederland

van dromen naar projecten (geld, durf & risico's)

Paul Ramsak
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland/
Netherlands Enterprise Agency

GeoHeat-App VL-NL
Turnhout (VL)
22 mei 2014

Netherlands Enterprise Agency (RVO.nl)

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

The Dutch National Agency for sustainability, innovation, international business and agriculture

Part of the **NL Ministry of Economic Affairs**, carrying out policies for various national/international authorities.

**Aanragen verduurzaming
Kennis, Netwerk, Ondersteuning**

History
Novem
SenterNovem (2004)
NL Agency (2010)
|
Netherlands Enterprise Agency (2014)

Energy Department
Energy Innovation & Renewable Energy

Geothermal Energy team

2 Paul Ramsak 22/5/14

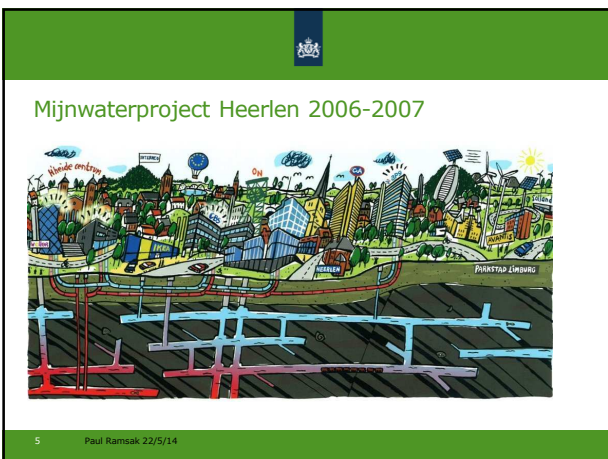
NL Enterprise Agency

6 offices
staff > 1500 people

Paul Ramsak
Netherlands Enterprise Agency
Energy Department
Geothermal Energy
Slachthuisstraat 71
P.O. Box 965
6040 AZ Roermond, The Netherlands
T: +31-88-6022275
E: paul.ramsak@rvo.nl

Roermond

3 Paul Ramsak 22/5/14

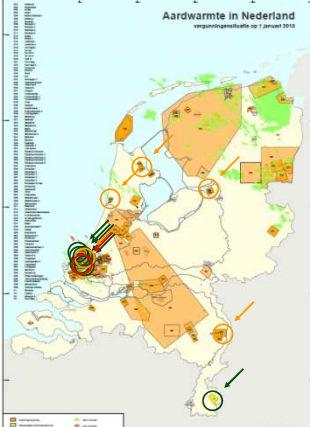
Mijnwaterproject Heerlen 2006-2007

5 Paul Ramsak 22/5/14

Aardwarmte A+G vd Bosch Bleiswijk 2007

6 Paul Ramsak 22/5/14

Aardwarmte in Nederland
vergunningaanvraag tot 1 januari 2013

Projects

Mijnwaterproject (WU) 2006/07 Heerlen	Koekoekpolder (T) 2011 Lisseveld
vd Bosch (T) 2007 Bleswijk	Callionië (T) 2012 Grubbenvorst
vd Bosch (T) 2009 Berkel & Rodenrijs	Green Well Westland (T) 2012 Honselersdijk
Ammerlaan (TAU) 2010 Pijnacker	Floricultura (T) 2013 Heemskerk
Aardwarmte (W) 2010 Den Haag	ECW Agriport A7 (T) 2013/14 Middenmeer
Duijvestijn (T) 2010/11 Pijnacker	Harting Holland (T) 2014 De Lier

Permits 103x (incl. applications)
as of 1 jan 2013 source: www.nloq.nl

Geld

8 Paul Ramsak 22/5/14

Risico-vermindering/afdekking

**Risk Risiko
Risiko Risiko**

9 Paul Ramsak 22/5/14

Durf blijft nodig...

...maar wel verantwoord

10 Paul Ramsak 22/5/14

Beleidsinstrumenten rijksoverheid NL

Energie-Innovatie Subsidies rijk (EOS / MEI) en steun/participatie door regionale en lokale overheden
> financiering

SDE+
Feed-in premie/exploitatie subsidie voor duurzame energie **inclusief Warmte** sinds 2012
> business-case

Garantieregeling Geothermie
> risico

11 Paul Ramsak 22/5/14

Conclusies / Discussiepunten

- Dromen zijn essentieel, Durf blijft nodig
- Geld + risico-vermindering/afdekking ook
- Kansen Geothermie Gebouwde Omgeving
- Kansen intermediaire Geothermie
- Kansen samenwerking NL-VL

12 Paul Ramsak 22/5/14

